

SAMPLE QUESTION PAPER

SA-1

विषय— संस्कृतम्

अवधि : होरात्रयम्

कक्षा —सप्तमी

पूर्णाङ्कः — शतम्

निर्देशः —

1. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः ।
2. प्रश्न पत्र चतुर्भागेषु विभक्तमस्ति, अतः भागानामुल्लेखः करणीयः ।
3. प्रत्येक भागस्य प्रश्नानामुत्तराणि क्रमेणैव लेखनीयानि ।

खण्ड 'क' (अपठितावबोधनम् — 10 अंकाः)

iz-1 अधोलिखित गद्यांशं पठित्वा प्रदत्त प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत —

एकदा एकः विप्रः एकम् अजम् स्कन्धे नीत्वा गच्छति स्म । त्रिषु धूर्तेषु प्रथमः धूर्तः वचनाय तम् अवदत् — भो विप्र ! सारमेयम् स्कन्धे आरोपयित्वा किमर्थम् गच्छसि ? एतत् तु न उचितम् । तदा विप्रः कुपितः अभवत् अवदत् च — “किम् अन्धः भवान् यत् अजम् सारमेयः इति वदसि । धूर्तः अवदत् — कोपम् मा कुरु । यथेच्छम् गच्छ ! कुपितः ब्राह्मणः अग्रे अगच्छत् । किञ्चित् मार्गं गत्वा एव द्वितीयः धूर्तः विप्रस्य सम्मुखे भूत्वा तम् अकथयत् — अयुक्तम् एतत् यत् त्वम् सारमेयम् स्कन्धाधिरुद्धम् नयसि ।”

I. विकल्पात् पदम् चित्वा एकपदेनुत्तरत —

;1X4त्र4द्व

- क) विप्रः कम् स्कन्धे नीत्वा गच्छति स्म । (धूर्तः / अजम् / सारमेयम्)
ख) कुपितः कः अभवत् ? (धूर्तः / विप्रः / अजः)
ग) विप्रः कम् अन्धः इति अवदत् ? (विप्रम् / सारमेयम् / धूर्तम्)
घ) अयुक्तम् एतत् इति कः अकथयत् ? (प्रथमः / द्वितीयः / तृतीयः)

II. एकवाक्येनुत्तरत —

;2X2त्र4द्व

- क) प्रथमः धूर्तः अजम् किम् अमन्यत् ?
ख) द्वितीयः धूर्तः विप्रम् किम् अकथयत् ?

III. निर्देशानुसारम् उत्तरत —

;1X2त्र2द्व

प्रकृतिः प्रत्ययम् च पृथक् कृत्वा लिखत —

- क) नीत्वा ख) आरोपयित्वा

खण्ड – ख (रचनात्मकं कार्यम् – 20 अंकाः)

प्र.2 अधोलिखिते संवादे रिक्त स्थानानि मंजूषायाः समुचितपदैः पूरयत – (1×5=5)

राधा – हे वीराः ! यूयम् कुत्र गच्छथ ?

सैनिकः – राधे वयम् कश्मीरप्रदेशम् प्रति (1)..... ।

सन्दीपः – किम् त्वम् तत्र गत्वा (2)..... रक्षसि ?

सैनिकः – आम्, अहम् देशम् (3)..... ।

हेमन्तः – भो सैनिक ! तव हस्ते इदम् (4)..... अस्ति ?

सैनिकः – मम हस्ते भुशुण्डी (5)..... ।

सन्दीपः – भो सैनिकाः शुभास्ते पन्थानः सन्तु ।

मंजूषा

किम्, अस्ति, रक्षामि, देशम्, गच्छामः

प्र.3 प्रधानाचार्यं प्रति सद्वृत्ति प्रमाण पत्राय पत्रं प्रदत्तशब्दैः पूरयत – (½×10=5)

रायगढात्

सेवायाम्,

श्रीमन्तः प्रधानाचार्यमहोदयः

ओ. पी. जिन्दलः विद्यालयः,

रायगढनगरम् ।

मान्य! इदं (1)..... यत् मया (2)..... एव (3)..... भवतां (4).....
.. प्रावेशिकी परीक्षा द्वितीय श्रेण्याम् (5)..... । मम विद्यालयस्य क्रमांकः दशम्याः
कक्षायाः (6)..... इति अभूत् । अहम् पादकन्दुकक्रीडायाः प्रमुखः क्रीडकः आसम् ।
(7)..... आचरणम् (8)..... आसीत् । इदानीम् अहम् काचन सेवां लब्धुम्
यत्नवान् (9)..... । कृपया (10)..... मम सद्वृत्तप्रमाण पत्रं मम परिचयेन
प्रेषणीयम्

धन्यवादः ।

भवदीयः प्रियः शिष्यः

त्रिपुरारिः

मंजूषा

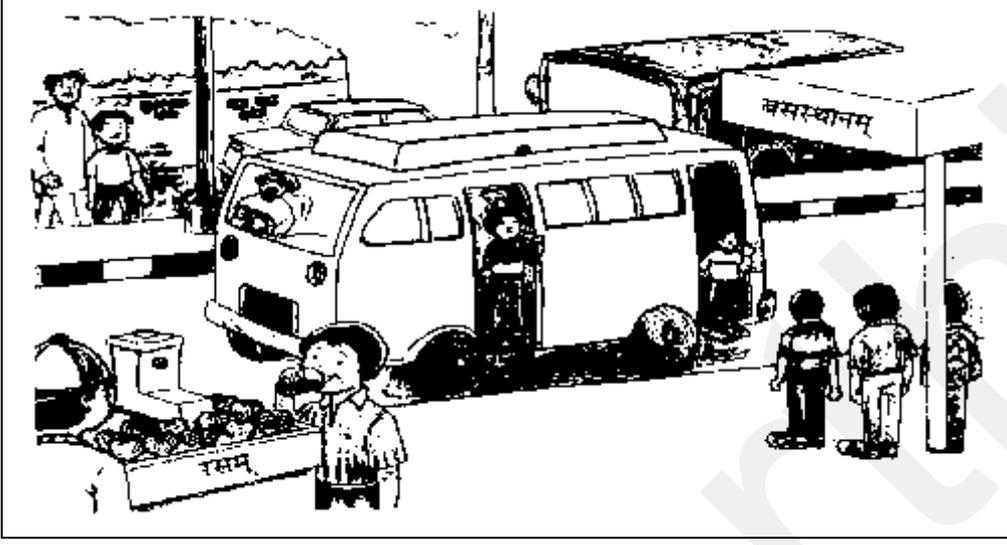
यथाशीघ्रम्, निवेदनम्, विद्यालयात्, मम,
अस्मिन्, त्रिंशत्, विशुद्धम्, वर्षे, उत्तीर्णा, अस्मि

प्र.4 चित्रम् आधृत्य मञ्जूषायाः शब्दानां सहायतया पञ्चवाक्यानि लिखत –

(2×5=10)

मञ्जूषा
–

बसस्थानम्, पंक्तिबद्धाः, बसयानम्, रसम, जनकेन सह, आगच्छति, बालः,
पुरुषः

खण्ड 'ग' (अनुप्रयुक्त व्याकरणम् – 20 अंकाः)

प्र.5 अ) अधोलिखित प्रश्नानामुत्तरम् संस्कृतेन उचित पदम् चित्वा लिखत –

(1×2=2)

क) रामायणम् इति पदे 'य्' वर्णस्योच्चारणस्थानम् किम् अस्ति ?

अ) तालुः ब) ओष्ठः स) मूर्धा

ख) शुद्धम् इति एषु कस्य वर्णस्योच्चारणस्थानम् दन्ताः सन्ति ?

अ) श् ब) म् स) द्

ब) अधोलिखितानां वर्णानां संयोगं कृत्वा शब्दरचना कुरुत –

क) त् + र् + इ + प् + उ + र् + आ + र् + इ =

(1×2=2)

ख) प् + उ + स् + त् + अ + क् + अ + म् =

प्र.6 अधोलिखितेषु रेखांकितपदेषु सन्धिविच्छेदं वा कृत्वा लिखत ।

(1×4=4)

क) अहम् विद्यालये नृत्यामि ।

अ) विद्य + आलये ब) विद्या + आलये स) बिद्या + लये

ख) त्वम् कस्य प्रतीक्षाम् करोषि ।

अ) प्र + तीक्षाम् ब) प्रति + इक्षाम् स) प्रति + ईक्षाम्

ग) सूर्योदयः पूर्वदिशायाम् भवति ।

अ) सूर्यै + उदयः ब) सूर्य + उदयः स) सूर्यो + उदयः

घ) यद्यपि अहं पठामि ।

अ) यदि + अपि ब) यद्य + पि स) यदि + पि

प्र.7 निर्देशानुसारम् शब्दरूपाणि लिखत –

(1×4=4)

- क) 'रमा' शब्दस्य सप्तमी एकवचने किं रूपं भविष्यति ?
ख) 'गुरु' शब्दस्य तृतीया बहुवचने किं रूपं भविष्यति ?
ग) 'तत्' शब्दस्य नपुंसकलिङ्गे पंचमी एकवचने किं रूपं भविष्यति ?
घ) 'बालक' शब्दस्य तृतीया एकवचने किं रूपं भविष्यति ?

प्र.8 निर्देशानुसारम् धातुरूपाणि लिखत –

(1×4=4)

- क) 'पठ्' धातोः लृट्लकारे मध्यमपुरुष-बहुवचने किं रूपं भविष्यति ?
ख) 'नृत्' धातोः लृट्लकारे उत्तमपुरुष-द्विवचने किं रूपं भविष्यति ?
ग) 'नम्' धातोः लृट्लकारे प्रथमपुरुष-द्विवचने किं रूपं भविष्यति ?
घ) 'गम्' धातोः लृट्लकारे प्रथमपुरुष-एकवचने किं रूपं भविष्यति ?

प्र.9 अधोलिखित वाक्येषु अंकानां स्थाने शब्देषु समयं लिखत –

(1×4=4)

- क) प्रवीणः प्रातः 4:30 वादने उत्तिष्ठति ।
ख) सः प्रातः 5:15 वादने व्यायामं करोति ।
ग) सः प्रातः 6:45 वादने विद्यालयं गच्छति ।
घ) सः प्रातः 12:45 वादने विद्यालयं गच्छति ।

खण्ड 'घ' (पठितावबोधनम् – 50 अंकाः)

प्र10 अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतेन लिखत –

;2×5=10

- क) लम्बमानं कूर्मं दृष्ट्वा के अधावन् ?
ख) सर्वदा कुत्र सुखम् ?
ग) रमा कुतः संस्कृत शिक्षां प्राप्तवती ?
घ) कः न प्रतीक्षते ?
छ) कः अशिवं चरति ?

प्र11 अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा प्रदत्त प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत –

(2×5=10)

अथ धीवराः अकथयन् यत् वयं श्वः मत्स्यकूर्मादीन् मारयिष्यामः । एतत् श्रुत्वा कूर्मः अवदत् – “मित्रे ! किं युवाभ्यां धीवराणां वार्ता श्रुता ? अधुना किम् अहं करोमि?” हंसौ अवदताम् – “प्रातः यत् उचितं तत्कर्तव्यम्।” कूर्मः अवदत् – “मैवम् । तद् यथाऽहम् अन्यं हृदं गच्छामि

तथा कुरुतम् ।” हंसौ अवदताम् – “आवां किं करवाव ?” कूर्मः अवदत् – “अहं भवद्भ्यां सह आकाशमार्गेण अन्यत्र गन्तुं इच्छामि ।”

प्रश्नाः

- क) कूर्मेण केषां वार्ता श्रुता ?
ख) धीवराः किम् अकथयन् ।
ग) 'सरोवरम्' इति पदस्य किं पर्यायवाचिपदम् अत्र प्रयुक्तम् ।
घ) 'अवदताम्' इति पदस्य किं कर्तृपदं अत्र प्रयुक्तम् ।
ङ) 'ह्यः' इति पदस्य किं विलोमपदम् अत्र प्रयुक्तम् ?

प्र12 रेखांकितानि पदानि आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत –

(1×5=5)

- क) पार्वती कठिनं तपः अचरत् ।
ख) तदा तत्र स्त्रीशिक्षायाः स्थितिः चिन्तनीया अस्ति ।
ग) रमाबाई महाराष्ट्रं प्रत्यागच्छत् ।
घ) एकस्मिन् मासे त्रिंशत् दिनानि भवन्ति ।
ङ) त्वं महेश्वरस्य स्वरूपम् न जानासि ।

प्र13 अधोलिखितानां पदानां विभक्तिः वचनं च लिखत –

(1×5=5)

पदम्	विभक्तिः	वचनम्
क) पशवः	३३३३	३३३३
ख) वाचा	३३३३	३३३३
ग) वर्णानां	३३३३	३३३३
घ) साधनानि	३३३३	३३३३
ङ) तव	३३३३	३३३३

प्र14 अधोलिखितानि पदानि समानार्थक पदानि लिखत –

(1×5=5)

क) प्रसान्तायाः	३३३३
ख) दृष्ट्वा	३३३३
ग) लब्ध्वा	३३३३
घ) शिलायां	३३३३
ङ) नयनानि	३३३३

प्र15 अधोलिखितानां पदानां विलोमपदानि लिखत—

(1×5=5)

- क) अधः ३३३ण्ण
ख) उच्चैः ३३३ण्ण
ग) दुर्लभः ३३३ण्ण
घ) अन्तः ३३३ण्ण
ङ) दुर्बुद्धे ३३३ण्ण

प्र16

म×जूषातः पदानि चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत —

(1×5=5)

म×जूषा— न, सदा, तथा, च, कदाचन

- क) महात्मागांधी अहिंसां न अत्यजत्
ख) लता मेधा विद्यालयं गच्छतः ।
ग) प्रियं सत्यं वदेत् ।
घ) असत्यं वक्तव्यम् ।
ङ) भक्तः ईश्वरं स्मरति ।

प्र17 कोष्ठकस्थपदेभ्यः चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत्—

(1×5=5)

- क) मुखे नेत्रे स्तः । (द्वौ / द्वे)
ख) तत्र..... बालिका पठति । (एकः / एका)
ग) तस्य समीपे..... फलानि सन्ति । (चत्वारि / चत्वारः)
घ) मम गृहे..... कुक्कुरौ स्तः । (द्वौ / द्वे)
ङ) जनवरी मासे..... दिनानि भवन्ति । (एकोनत्रिंशत् / एकत्रिंशत्)
